

BİNALAR YANGINDAN “KORUYAMAYAN” YÖNETMELİK

Özcan Uğurlu
EMO İzmir Şubesi

Yapı Elektronik Sistemleri ve Tesisatları Komisyonu Üyesi
ozcan.ugurlu@emo.org.tr

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, 2001 yılından bugüne kadar meslek alanlarımızı ilgilendiren yönleri uygulamadan doğan aksaklıkları ve olumlu/olumsuz sonuçları ile Odamız gündeminde yer almıştır. Meslek alanım olması, bunun yanı sıra Odamız komisyonlarında bu alanda çalışmalara katkı sağladığım için geçen sürede Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik ile ilgili olup bitenleri bu yazıda dilim döndüğünce sizlere aktarmaya çalışacağım.

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik ile ilgili ilk taslak metin Şubemize 2001 yılında ulaşmıştı. Taslak metin o dönemin ilgili komisyonlarınca incelendiğinde; iyi niyetle yapılmak istenen önlemlerin mesleki denetimden yoksun kurgulandığı, bu haliyle yönetmeliğin hayata geçmesi durumunda alınması gereken önlemlerin denetimsizliğinden dolayı ülkemizin bu alanda teknoloji çöplüğüne dönüşeceğini, standartlara uygun olmayan bir dolu yanlış imalatın yapılabileceğini belirtmiştik. Diğer taraftan 2001 yılındaki taslak metnin büyük oranda Kuzey Amerika standartlarının değerlerini ve yöntemlerini baz almış olduğunu, o tarihlerde ülkemizin Avrupa Birliği standartlarını baz alması gerektiğini belirtmiştik. 2001 yılındaki taslak, uyarılarımız dikkate alınmadan 2002 yılında yayımlandı ve 2007 yılına kadar yürürlükte kaldı. Bu süre zarfında her ne kadar yönetmeliğin içerisinde mesleki denetime ilişkin doğrudan belirlemeler olmasa da odalarımız o dönem geçerli olan kendi yönetmeliklerimizden hareketle binaların yangından korunması hakkında gerek üyelerimizin bilgilendirilmesi gerekse de proje ve uygulamaların denetimi konusunda görev almaya çalışmıştır. Paralelinde yönetmeliğin meslek alanlarımızı ilgilendiren konularının üyelerimiz tarafından içselleştirilmesi için gerekli eğitim çalışmaları yürütülmüştür.

2007 yılına gelindiğinde Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik, Avrupa standartlarına uyumlaştırılması gerekçesiyle yeniden hazırlanmış ve ilgili kurum ve kuruluşların görüşüne sunulmuştur. 2007 yılında ortaya atılan taslak metni meslek alanlarımız ile ilgili boyutlarıyla inceleyerek; asansörler alanında ilgili Avrupa standartları ile çelişen maddelerin bulunmasının yanı sıra yangın algılama ve alarm sistemlerini birçok binada gereksiz kılan Ek-7 tablosuna itiraz etmiş ve önerilerimizi sunmuştuk. Önerilerimiz dikkate alınmadan yönetmelik yayımlandığı için de yasal girişimde bulunmuştuk ve Danıştay 2009 yılında lehimize karar vermişti. Ancak 12 Eylül 2010 tarihinde yapılan Anayasa değişikliği ile yargının idari davalardaki yetkisi sınırlandırılmaya çalışıldı. Aslında bir yerindelik denetimi sayılamayacak böylesine can ve mal güvenliğini ilgilendiren bir alanda bile mahkeme yapılan Anayasa değişikliğini gerekçe göstererek “yerindelik denetimi” yapamayacağını bildirdi. Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu ise bir kez daha EMO’nun haklı olduğuna hükmetti ve yerindelik denetimi gerekçesini yerinde bulmayarak, düzenlemenin iptal edilmesi yönünde mahkeme kararını bozdu. İdare ise yürütmeyi durdurma kararını uygulamadığı gibi halen ısrarını sürdürerek karar düzeltme istedi. Şu anda davamız karar düzeltme aşamasındadır.

Geçen süre zarfında 2009-2011-2015 ve son olarak 2017 yıllarında yönetmeliğin bazı maddeleri değiştirilmesine karşın, itirazımızın olduğu kısımlar ısrarla değiştirilmemiştir.

Bilindiği gibi 3 ve 14 Nisan 2012 tarihlerinde sözde “bürokrasinin azaltılması ve işlemlerin basitleştirilmesine yönelik” olarak yayımlanan yönetmelik değişiklikleriyle meslek odaları, üyeleri ve ruhsat veren kurumlar arasındaki ilişkiler yeniden düzenlenerek, odaların mesleki denetim alanları daraltılmak istenmişti. Bu tarihten sonra belediyelerin ve gerekse de odaların mesleki denetim çalışmaları sektöre uğratıldığı için meslek alanımız ile ilgili birçok yönetmelikte olduğu gibi Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik hükümlerinin var olan haliyle bile uygulanması ve sürekliliğinin sağlanması için gerekli denetimler yapılamaz hale geldi. Bu arada ülkemizde birçok binada yaşanan yangınlar sonucu yurttaşlarımız yaşamını yitirdi ve maddi hasarlar oluştu.

Aladağ’da yaşanan ve 12 çocuğun can verdiği yurt yangını sonrasında oluşan kamuoyunun etkisiyle Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından 6 Mayıs 2017 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan Özel Öğrenci Barınma Hizmetleri Yönetmeliği’nde yangından korunmaya ilişkin önlemlere yer verildi. Yönetmelikte belirtilmeyen hususlarda ise Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik hükümlerinin uygulanacağı belirtildi. Yönetmelikte özel yurtların her öğretim yılı başında elektrik tesisatı ve yangın ikaz ve söndürme sistemlerine ilişkin teknik denetimden geçirilme zorunluluğu da getirildi. Yönetmelikle, 3 ay öncesine kadar yapılan başvuruları da kapsayacak şekilde mevcut özel yurt binalarına 2 yılı aşkın bir süre tanındı. Bu haber bizleri denetime dair bir nebze iyi şeyler olacağı yönünde sevindirmişti, ancak 29 Haziran 2017 tarihinde yönetmelik değişikliğiyle MEB tarafından yayımlanan uygulama bir anlamda iptal edilmiş oldu.

Resmi Gazete’de 29 Haziran 2017 tarihinde yayımlanan değişiklik ile eksiklerine rağmen Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik’in bütününe uygulanması açısından da zafiyet yaratıldı. Bu değişiklik ile 19 Aralık 2007’den önce yapı ruhsatı başvurusu onaylanan bina, tesis ve işletmeler için uygulama zorunluluğu ortadan kaldırıldı. Bu tarihten önce yapı ruhsatı başvuru dilekçesinin eki olan yapı projeleri onaylanan binalar; o tarihten önce tamamlanmış binalar gibi “mevcut yapı” olarak kabul edilir hale getirildi.

Özetle; bizler Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik’in eksiklerinin giderilmesini beklerken, mevcut hali ile dahi uygulanmaması için gerek kendi içinde ve gerekse de başkaca yönetmelikler değiştirilerek insan hayatını hiçe sayan uygulamaların önü açıldı.

Amacın yönetmelikte yazdığı gibi binaları yangından korumak olmadığı, yangından mal kaçırırçasına binalar yaparak rant geliştirmek isteyenlerin önünü açmak olduğu, mevcut binalara getirilen güvenlik önlemlerinin alınmaması için ara çözümlerin üretildiği bir süreci yaşadık ve yaşamaya devam ediyoruz.

Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik’in bir an önce tüm tarafların görüşleri alınarak eksiklerin giderilmesi, işler kılınması için mesleki denetim mekanizmalarının tesis edilmesi gereklidir. Aksi halde günümüzde tesis edilen karmaşık yapılar başta olmak üzere yangına karşı yetersiz ve tekniğine uygun olmayan yasak savıcı önlemler ile can güvenliğini hiçe sayan yapıların sayısı daha da artacaktır. ■